

Stockholm oktober 2021

Film nr 3, Johan Skytteskolan hus E

Behoven av skolor och förskolor accelererar snabbt i Sverige just nu och nästan 10 % av landets totala skolbyggen startas i Stockholm.

Det här nytillskottet ligger i Älvsjö. Ursprungliga Johan Skytteskolan - då kallad Långbrodalskolan - ritades av den, som ni vet, extremt produktive Paul Hedqvist och invigdes 1948. Idag är Johan Skytte en grundskola för 1200 elever - hälften av dessa hittar vi i den nya skolan.

Ansvarig arkitekt på Stadion arkitekter har varit Anna Curtius.

Anna C: Konstnärer är det super sällan vi har och landskapsarkitekter är det också sällan vi arbetar med i dessa projekt. Sen var vi många arkitekter också... Jag tror att vi som mest var tolv personer som jobbade med det samtidigt. Som jag höll ihop!

AnnaC: Vi har haft ledordet PIXEL, som varit jättebra att kommunicera kring. Både med konstnären Jesper, ljusdesignerna och alla de andra som tagit vid. Även Maria Friberg som gjort den utvändiga, eller offentliga, konsten - hon har också tagit vid och tolkat det på sitt eget sätt. Men också när vi pratat med skolan och med entreprenören Erlandssons så tog de också det till sig... Ja, det har varit jättebra att kommunicera.

SB: Pixel ja. Kontoret säger: Pixel kan vara en del av en större bild, en byggsten som är del av något större. Pixeln kan vara eleven som är en del i skolan som i sin tur är en del i samhället. Pixeln kan vara en fasadskiva, en trappa, ett fönster som tillsammans skapar något annat och större.... Men kanske inte så mycket TEGEL Á la Paul Hedqvist, om man tittar...?

AC: Vi har anpassat materialvalets färger med en blinkning till det befintliga gula teglet i våra ljusa fasadplattor. Sen så har vi tagit upp de här snedställda räcken och diagonalerna i de utvändiga skärmtaken vid entrén...

SB: Den stora hallen har också associationer till den stora hallen borta i Hedqvists moderskepp, och som bidrar till skolans öppenhet.

AC: Det var också en önskan från Stockholms Stad att man till exempel ska kunna SE VARANDRA, att man ska synas och bli sedd.

SB: Tillbyggnaden som Stadion arkitekter ansvarat för är en av de första som byggs med Utbildningsförvaltningens rekommendationer om så kallad aktivitetsbaserad

inredning. I önskemålen från SISAB betonas med enfaset vikten av att ersätta traditionella klassrum med variationsrika lokaler, det som nu kallas HEMVIST. De här dynamiska rummen som underlättar alla sorters undervisningsaktiviteter är det som ger Johan Skytte-skolan sin identitet.

AC: Tanken är att man ska kunna sitta i olika grupper i olika storlekar, att man ska kunna sitta själv och att man kan sitta som i en teater och ha en genomgång mer fokuserat. Alla möbler som är där är akustiska så det är en jättebra ljudmiljö där.

SB: Skolans rektor Stig Gisslén berättar stolt att man har utvärderat, att man har samlat siffror på hur nytillskottet fungerar, och han säger att resultaten är mycket bättre än man vågat hoppas. En nyckelkreatör i projektet har varit konstnären Jesper Nyrén. Han har särskilt skapat sin interiöra konst utifrån ett AKUSTISKT PERSPEKTIV. Har vi ens besökt en tystare skola? Tveksamt.

JesperN: Utgångspunkten var att det skulle vara en akustikvägg som dämpar ljudet. Det är som ett gigantiskt pussel, som ett geometriskt system som gör att det kan sättas ihop med en oändlig mängd kombination. Det är min grundtanke, att det liksom ska vara ett pussel som inte har en förutbestämd slutkläm. I anknytning till skolan, där man ska formas i en ram men ska samtidigt utvecklas som individ också...

Rummet fanns ju och sedan har vi samarbetet kring till exempel de här fönstren som jag ville göra utformningen på, eller jag hade en idé om att de skulle utformas på ett särskilt sätt och då löste vi det tillsammans. De sa kanske "man inte göra så, men vi gör såhär istället..."

AnnaC: Det akustiska konstverket, som Jesper gjort, har varit fantastiskt, och det hade vi kanske kunnat göra själva med troligtvis inte såhär bra!

JN: Jag ville inte att det skulle skrika FÄRG OCH FORM, det är ett konstverk men det ska funka som en naturlig del i rummet sådär.

SB: Det är två år sedan tillbyggnaden invigdes. De pampiga ekarna och bergknallarna sparades. Den väl tilltagna skolgården är separerad från sådant som varumottagning och sophämtning. Och BULLERPLANKET gör sitt bästa för att dämpa biverkningarna från Svartlösavägens trafik. Landskapsarkitekten heter Mikael Johansson.

MikaelJ: Det finns så mycket studier på vad rörelse gör för att hålla koncentrationen, så jag tänker att det är viktigt att det både kan vara som en studiedel och en del där man får springa av sig. Båda behövs på något sätt under en dag. Man ska kunna använda utemiljön för undervisning också.

SB: Det är framförallt det gröna landskapet med sina lekplatser och odlingar - ja, de här odlingarna består till 100 % av ÄTBART GRÖNT. Kryddor, smultron, vinbär, äpplen.

MJ: Först var det ett problem med bullret från vägen men så gör man något åt det som ger något tillbaka till rummet. Ett tag fanns det klättringsgrepp på bullerplanket också men jag tror att de klättrade för högt upp...

SB: Att som arkitekt utgå från det KONCEPT som SISAB denna gång tagit fram ställer förstås arbetet för en hel del frågor. Men SISABS önskemål har också skapat ett slags trygghet.

AnnaC: De vet vad som håller över tid och det är mycket omtanke. Från Utbildningsförvaltningen har man mycket omtanke om eleverna, och SISAB har mycket omtanke om huset. Och visst kan du välja att känna dig begränsad som arkitekt, typ det här måste man göra, eller så hittar man sitt eget manöverutrymme inom det. Genuint tycker jag det är kul att arbeta med SISAB.

SB: Ja, skolbarnen förkovrar sig och växer till, precis som i bästa fall arkitekturen de vistas i. Johan Skytteskolan är ett skolexempel på hur pedagogiken och konsten att bygga skolor kan utvecklas TILLSAMMANS för att förstärka och underlätta kunskapsinhämtandet.